

Knjižničarski krožek – tudi na daljavo

Library Club also during Distance Learning

Damijana Medved

Izvleček

V članku je predstavljen knjižničarski krožek kot interesna dejavnost, namenjen učencem prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Predstavljene so dejavnosti krožka v času izvajanja le-tega v šoli ter izkušnja izvajanja v času šolanja na daljavo. Pri izvajanju dejavnosti, ki jo obiskujejo učenci 2. in 3. razreda, se prepletajo najrazličnejše dejavnosti: od urejanja knjižničnega gradiva, spoznavanja bibliotekarskih pojmov, sodelovanja pri Pižamovi bralni znački do likovnega ustvarjanja, sodelovanja pri izbiri nakupa novega gradiva, pripravi razstav, branja in promociji knjižničnega gradiva vrstnikom. V času šolanja na daljavo je tudi knjižničarski krožek potekal na daljavo; najprej s pošiljanjem nalog in spodbud prek elektronske pošte staršem učencem, kasneje pa neposredno z učenci v okolju MS Teams, prek klepeta. Odziv na zastavljene naloge je bil različen, odvisen tudi od angažiranosti staršev. Del dejavnosti je bil soroden dejavnostim v šoli, del pa nov (npr. izvajanje kviza prek aplikacij Kahoot in Genially, spoznavanje Cobissa). Smiselno bi bilo vključiti tudi videokonference, ki bi prek krožka povezale učence različnih oddelkov.

Ključne besede:

šolska knjižnica, knjižničarski krožek, interesne dejavnosti, šolanje na daljavo, osnovna šola

UDK 027.8:37.018.43

Keywords:

school library, library club, extracurricular activities, distance learning, primary school

Abstract

The article introduces the library club as an extracurricular activity for first-triad students, presenting its activities during regular school operation as well as the experience during distance learning. The implementation of the library club attended by second- and third-grade students includes various activities: from organising library material, learning library concepts and participating in the reading activity "Pižamova bralna značka" to artistic creation, participating in the selection of new materials for purchase, preparing exhibitions, reading and promoting library material among peers. The library club was also active during distance learning, first with tasks and encouragement for students' parents via e-mail and later with students directly via chat in the MS Teams environment. The response to the tasks varied, depending also on the parents' engagement. Some of the activities were similar to those performed during regular school work, while others were new (e.g. a quiz through Kahoot and Genially, learning about Cobiss). Another good option would be a videoconference where students from different sections are included in the library club.

UVOD

Interesne dejavnosti so pomemben vir vseživljenjskega učenja in so del razširjenega programa osnovne šole. Pri sami izvedbi pa je seveda treba upoštevati načela, kot so: prostovoljnost, učenčev interes, povezovanje, soustvarjanje, sodelovanje, (samo)vrednotenje in tudi prehajanje, ter sprejeti dejstvo, da se med izvajanjem programa interesnih dejavnosti izkaže, da te ne ustrezajo potrebam in željam vseh učencev in jih tako posledično nekateri med letom tudi zapustijo (Kolar, 2008).

Zaposlena sem kot šolska knjižničarka na OŠ n. h. Maksa Pečarja, in sicer v enoti, kjer se izobražujejo učenci 1., 2. in 3. razreda, torej prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Učenci zelo radi obiskujejo knjižnico, si izposojajo knjige, listajo in jih skupaj pregledujejo v knjižnici. Zelo dejavni so pri opravljanju bralnih značk; poleg literarne bralne značke, ki jo opravijo vsi učenci, opravljajo še Eko bralno značko, Bralne iskrice in Bralne medvedke. Najbolj zavzeti bralci pa se lotijo še Abecednice in Bralnih izzivov. Imajo pa nekaj težav pri pravilnem ravnanju z gradivom, pri iskanju gradiva, pogosto so tudi neučakani, ko želijo mojo pomoč.

Tako sem v šolskem letu 2019/20 drugošolce in tretješolce povabila k obiskovanju knjižničarskega krožka in posebej poudarila, da so oni moji pomočniki in pomočnice. Tako sem jim podelila posebno odgovornost in tudi čisto dejansko pričakovala njihovo pomoč. Ne nazadnje pa knjižničarski krožek spada tudi med dodatne naloge šolskega knjižničarja (Fekonja, 2018).

KROŽEK V ŠOLI

Začetne minute krožka smo vedno posvetili urejanju knjižnice; vsak je bil odgovoren za določeno polico, za katero je moral skrbeti, da so bile knjige na njej urejene. To je bil odličen način, da so potem na urejenost opozarjali tudi svoje sošolce.

Na krožku smo tudi skupaj pregledovali gradivo, ki so ga na ogled prinesli trgovski potniki, in se skupaj odločali, ali nekaj spada v našo knjižnico ali ne. Njihovo mnenje o določeni

knjigi me je seveda iskreno zanimalo, in ko je potem prišlo do dejanskega nakupa, so oni to knjigo že poznali in so bili odlični promotorji tudi pri svojih sošolcih. To se je izkazalo za zelo učinkovito predstavljanje novega gradiva v knjižnici, saj se je promocija dobesedno podeseterila in vemo, da je osebno priporočilo zelo pomembno.

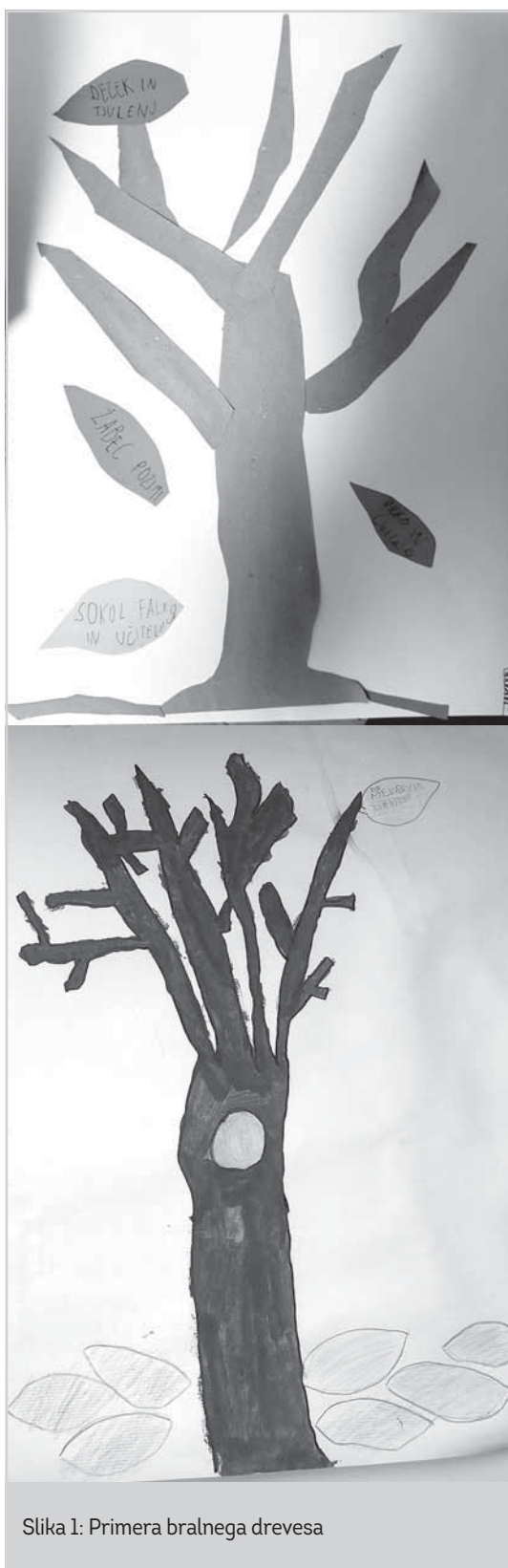
Poleg tega smo pripravljali tudi razstave risbic in plakatov, ki so jih učenci ustvarjali pri bralnih značkah, sodelovali smo pri Pižamovi bradni znački, skrbeli za okrasitev knjižnice – v skladu z letnim časom. Seznanila pa sem jih tudi z nekaterimi knjižničarskimi pojmi; tako so spoznali univerzalno decimalno klasifikacijo, pa ISBN-številko; izvedeli so, kaj je kolofon in kje v knjigi ga lahko najdejo. Pripravila sem tudi nekaj bralnomotivacijskih srečanj s pomočjo strategij Montserrat Sarto (Sarto, 2015). Nekajkrat so se s pomočjo pantomime preizkusili tudi v poznavanju pravljčnih likov, pred dnevom samostojnosti in enotnosti pa sem pripravila kviz o Sloveniji.

KROŽEK NA DALJAVO

Na podlagi izkušenj iz šolskega leta 2019/20, ko je bilo na daljavo že izvedenih nekaj ur knjižničarskega krožka, sem krožek izvajala na daljavo tudi v času pouka na daljavo v šolskem letu 2020/21. Žal je ta prehod na daljavo prišel razmeroma hitro; s člani krožka sem se v živo srečala le trikrat, saj sem z izvajanjem začela oktobra. Skupina še ni zares zaživela, občutek pripadnosti je bil manjši, a kljub temu sem želela, da stik s krožkom ostaja tudi v času šolanja na daljavo.

Tako sem na daljavo pripravila 11 srečanj. Navodila za dejavnosti sem za prvi dve srečanji poslala prek elektronske pošte staršev, za preostala srečanja pa sem jih poslala prek MS Teamsov, ki jih tudi sicer uporabljamo na naši šoli v času šolanja na daljavo.

Za prvo srečanje sem posnela video, v katerem sem jih spodbudila k izdelavi bralnega drevesa. Skupno bralno drevo smo sicer začeli izdelovati že pri krožku v živo, zato se mi je zdelo to logično nadaljevanje in dejavnost, ki bi jih povezala z dejavnostmi krožka. Prosila sem

Slika 1: Primera bralnega drevesa

za fotografijo bralnega drevesa in nekateri so se vabilu tudi odzvali (Slika 1). Obenem sem spodbujala k izposoji knjig v splošni knjižnici¹ in k opravljanju bralnih značk.²

Za drugo srečanje sem s pomočjo Geniallyja pripravila kviz o pravljicnih likih.³

Za tretje srečanje sem poskusila poustvariti občutek, ko v knjižnici dobimo na ogled novo knjigo in potem učence prosim za mnenje. Tokrat je šlo za novo knjigo o pujskih Bibi in Gustiju avtorice Ide Mlakar. Pravljico na spletni strani založbe Didakta bere igralec Jernej Kuntner.⁴

Naloga četrtega srečanja je bila ureditev domače knjižnice. Če pa je domača knjižnica še bolj skromna, pa sem jih povabila, naj narišejo, kakšna bi se jim zdela najbolje urejena knjižnica.

Razmislijo naj o postavitvi: bodo knjige uredili po barvi, velikosti, po zvrsteh (kartonke skupaj, slikanice skupaj, debelejšje knjige skupaj ...), po temah (pravljice, knjige o živalih, priročniki ...), po priimkih avtorjev ipd. Spomnila sem jih tudi na časopise/revije, ki tudi spadajo v knjižnico, pa na CD-je in DVD-je. In morda bodo ob urejanju naleteli na še neprebrano knjigo, ki bo obogatila tudi njihovo bralno drevo.

Na petem srečanju sem jim predstavila oznako ISBN in jih spodbudila, da poiščejo ISBN-številko ene od knjig, ki jo imajo doma, in naj mi jo pošljejo.

Na šestem srečanju sem jih povabila k sodelovanju v Pižamovi bradni znački, ki jo Boštjan Gorenc - Pižama pripravlja v reviji Ciciban. Tokrat je bila v središču knjiga Petra Svetine: TIMBUKTU, TIMBUKTU. Povabila sem jih, da napišejo ali narišejo, kaj jim pade na pamet ob tej besedi.

Na sedmem srečanju sem jim predstavila delo knjižne založbe in jih povabila, da poiščejo ime založbe ene od knjig, ki jo imajo doma, in mi jo napišejo.

¹ <https://www.mklj.si/knjiznica-crnuce>.

² <https://www.makspecar.si/index.php/o-soli/knjiznica/bralna-znacka>.

³ <https://view.genial.ly/5faff4c80f2ccc0d2e97c831/learning-experience-challenges-untitled-genially>.

⁴ http://www.didakta.si/e-knjigarna/otroske_knjige/slikanice/kako_sta_bibi_in_gusti_prezvijacila_hrib.html.

Za osmo srečanje sem ponovno naredila kratek kviz (tokrat o knjižničarskem krožku) v aplikaciji Kahoot.⁵

Za deveto srečanje sem se odločila, da jih seznanim s Cobissom. Povabila sem jih na spletno stran⁶ in jim dala navodila, naj pogledajo, ali imamo v naši knjižnici slikanico Anje Štefan: Bobek in zlate kokoši. Nekateri so se nad Cobissom zelo navdušili in z radovednostjo raziskovali tudi za druge naslove.

Deseto srečanje je bilo povezano z nacionalno izmenjavo knjižnih kazalk, ki smo jih pri krožku izdelovali oktobra. Kazalke smo si izmenjali z učenci Osnovne šole Pohorskega odreda Slovenska Bistrica (Slika 2) in knjižničarski izziv je bilo vprašanje: V katero smer bi se morali peljati, da bi prišli do Slovenske Bistrice: proti morju, proti Triglavu, proti Čateškim Toplicam ali proti Mariboru? Zanimalo me je tudi, kam bi pogledali, da bi našli odgovor, in kako daleč je Slovenska Bistrica od Ljubljane. Pri tem je bilo zanimivo, da so nekateri sicer vede-

Slika 2: Kazalke, ki so jih za naše učence naredili v OŠ Pohorskega odreda Slovenska Bistrica

li, da lahko pogledajo na zemljevid, a večina si je pomagala z aplikacijo Google Maps.

Enajsto srečanje pa je bilo namenjeno razdelitvi gradiva na monografske in serijske publikacije. Posebej sem izpostavila revijo Ciciban,⁷ kot primer serijske publikacije. Zanimalo me je, katere revije še poznajo, in tokrat sem jih lahko povabila, da mi pridejo odgovor povedat kar v knjižnico, saj se je šolanje na daljavo v tistem tednu končalo.

SKLEP

Kot „učenci s pomočjo pravljič pridobijo pozitiven in spodbuden odnos do knjige, se naučijo in vzljubijo branje“ (Klemenc, 2017), tako tudi s pomočjo knjižničarskega krožka bolje spoznajo knjižnico in delo knjižničarja. Zdi se mi pomembno, da ostane povezava s člani knjižničarskega krožka živa tudi v času šolanja na daljavo. Navsezadnje bi bil to lahko tudi temelj za izvedbo ur knjižničnih informacijskih znanj na daljavo (Škrlić, 2015). Uspelo mi je zagotavljati tedensko kontinuiteto krožka, vendar je bil odziv odvisen tudi od angažmaja staršev. V primeru ponovnega šolanja na daljavo bom srečevanje nadgradila z videokonferencami v živo, da bi tako imeli možnost vsaj spletnega srečevanja vrstnikov iz različnih oddelkov, poleg tega pa je srečanje prek videokonference bolj zadovoljujoče; v hipu lahko preveriš razumevanje nalog in udejstvovanje na krožku je vezano na točno določen časovni okvir. Moja prvotna ideja je bila, da je knjižničarski krožek kot interesna dejavnost res rezerviran za dodaten interes učencev, a vendar se je izkazalo, da je pri tako mladih učencih težje pričakovati neko samoiniciativnost in odgovornost pri reševanju zastavljenih nalog.

Čeprav se je najprej zdelo, da je izvedba knjižničarskega krožka na daljavo zahtevna naloga, se je v resnici izkazalo, da se določene naloge s pomočjo informacijske tehnologije lahko celo lažje rešuje na daljavo, saj to sicer pri krožku v šoli uporabljamo v zelo omejenem obsegu. ●

⁵ <https://create.kahoot.it/details/knjiznicarski-krozek/a48c9073-0d8e-49b1-b078-c3ebf6d7879d>.

⁶ <https://www.cobiss.si/>.

⁷ <https://www.mladinska.com/revije/ciciban>.

Viri

- Fekonja, R. (2018). Povzetek stanja v šolskih knjižnicah. Naloge in delo šolskega knjižničarja. Pridobljeno 14. 2. 2021 s spletne strani: https://home.izum.si/cobiss/konference/konf_2018/presentations/2_03_RomanaFekonja.pdf.
- Klemenc, S. (2017). Pravljični krožek kot interesna dejavnost v osnovni šoli. Didakta, 26 [i. e. 27] (193), str. 41–43. Pridobljeno 14. 2. 2021 s spletne strani: <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-EMYYLFGP/74cef7aa-7033-40a6-b853-ad9448d1296a/PDF>.
- Kolar, M. (2008). Interesne dejavnosti za 9-letno osnovno šolo [Elektronski vir] :program osnovnošolskega izobraževanja : koncept \ nosilka projekta Metoda Kolar. - 1. izd. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 14. 2. 2021 s spletne strani: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Drugi-konceptualni-dokumenti/Interesne_dejavnosti.pdf.
- Sarto, M. (2015). Strategije motiviranja za branje : z izkušnjami slovenskih motivatorov in motivatorjev. Medvode: Malinc.
- Škrli, G. (2015). Praktičnost spletnih učilnic šolske knjižnice OŠ Prule. Knjižničarske novice 25 (12), str. 4–5. Pridobljeno 14. 2. 2021 s spletne strani: <http://old.nuk.uni-lj.si/knjiznicarskenovice/v2/podrobnostClanek.aspx?id=1097>.

DAMIJANA MEDVED, lit. komp. in bibl., šolska knjižničarka na OŠ n. h. Maksa Pečarja
Naslov: OŠ n. h. Maksa Pečarja, Črnuška c. 9, 1231 Ljubljana Črnuče
E-naslov: damijana.medved@guest.arnes.si